

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ СУЧАСНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ, ГРУЗІЇ, АЗЕРБАЙДЖАНУ ТА МОЛДОВИ З ЄС

Кирилко Д. С.
аспірантка кафедри міжнародної інформації,
Інститут міжнародних відносин, Київський національний
університет імені Тараса Шевченка

Процес поглиблення сучасних відносин України, Грузії, Азербайджану та Молдови з ЄС має різні виміри, оскільки безпосередньо залежить від інтенсивності їхніх зв'язків з ЄС у сферах, що становлять взаємний інтерес міжнародних акторів, зокрема, від політичного діалогу, взаємної торгівлі й контактів в енергетичному секторі до взаємодії на рівні громадянського суспільства. Європейський Союз надає пріоритетність співробітництва із зазначеними державами задля підтримання стабільності й безпеки на своїх кордонах, відтак наразі Україна, Грузія і Молдова реалізують двосторонні відносини з ЄС на основі угод про асоціацію, Азербайджан рухається в напрямі підписання нового інструмента партнерства з інтеграційним об'єднанням. Україна, Грузія та Республіка Молдова на відміну від Азербайджанської Республіки 27 червня 2014 р. підписали угоди про асоціацію з ЄС. Крім того, важливого значення інституції інтеграційного утворення надають процесам наближення рівня життєдіяльності пострадянських держав до стандартів ЄС: демократії, верховенства права, якості врядування, політики і законодавства у різних сферах. На співпрацю також впливає локальне управління європейською інтеграцією – координація політики, системність гармонізації національного законодавства з нормативно-правовою базою ЄС, участь у програмах Східного партнерства та економічних і безпекових проектах організації [1].

Ефективність двосторонньої політичної співпраці між Україною, Грузією, Молдовою та Азербайджаном і ЄС визначається на основі диференційованого підходу до взаємодії з третіми сторонами, що застосовується наднаціональною організацією за принципом міжнародної політичної обумовленості зовнішніх зносин, за яким Європейський Союз, в обмін на дотримання демократії, верховенства права, якості врядування, політики і законодавства у різних сферах, надає своїм зовнішньополітичним партнерам визначені політичні преференції. Практично, рівень взаємодії ЄС із третіми сторонами безпосередньо

залежить від того, наскільки вони поділяють основні європейські цінності і наскільки вони готові забезпечити їхню реалізацію в межах власних національних кордонів, при цьому гарантуючи належне локальне управління європейською інтеграцією. Підтримуючи встановлену тенденцію політичного розвитку держав континенту, ЄС включає питання демократизації й реформування внутрішньополітичних сфер України, Грузії, Азербайджану та Молдови до багатосторонніх ініціатив взаємодії, однак ключові здобутки взаємовідносин сторін визначаються гармонізацією їхніх підходів до державного розвитку в процесі реалізації завдань двосторонньої кооперації. Подібна тенденція присутня й у рамках економічної взаємодії акторів, оскільки ефективні макроекономічні умови та сприятливе мікроекономічне середовище розвитку ЄС є базовими засадами для імплементації ефективних стратегій допомоги прикордонним регіонам, комбіноване застосування таких стратегій співвідноситься з потребами та рівнем двостороннього співробітництва ЄС з Україною, Грузією, Азербайджаном та Молдовою [2].

Водночас постійної уваги потребує безпекова проблематика асоційованих країн, оскільки особливого значення для ЄС мають конфлікти, які набули статусу «замороженого» протистояння чи, навпаки, перебувають в активній фазі через втручання з боку глобальних акторів міжнародних відносин. Двосторонні відносини ЄС з Україною, Грузією, Азербайджаном та Молдовою характеризуються новим виміром, що пов'язаний з наростанням міжетнічних протиріч, економічною і соціальною напруженістю, а також прямим збройним втручанням російських військ на їхніх територіях. Проте, незважаючи на гостру необхідність розв'язання наявних суперечностей, участь ЄС у їх вирішенні супроводжується надмірною декларативністю процесу чи виключною необхідністю збереження латентної фази конфлікту [2].

Європейська політика сусідства за програмою Східного партнерства сприяє зміцненню відносин між ЄС та Україною, Грузією, Азербайджаном та Молдовою в економічній сфері, враховуючи, що підтримка їх економічного розвитку розглядається об'єднанням як гарантія миру, безпеки й тривалої стабільності у форматі розвитку всього європейського регіону. Проте рівень кооперації та інтенсивність економічного співробітництва між сторонами залежить від порядку денного двосторонніх відносин між ЄС та кожною конкретною державою. Так, співпраця ЄС з Україною, Грузією та Молдовою, які підписали угоди про асоціацію, на відміну від Азербайджану здійснюється у рамках поглиблених та всеохоплюючих зон вільної торгівлі, що забезпечує лібералізацію торгівлі як товарами, так і послугами, лібералізацію руху капіталів та, до певної міри, пересування робочої сили.

Особливістю цих зон вільної торгівлі є комплексна програма адаптації регуляторних норм, пов'язаних із торгівлею, до відповідних стандартів ЄС, що дозволить значною мірою усунути нетарифні бар'єри в торгівлі між сторонами та забезпечити Україні, Грузії та Молдові розширений доступ до внутрішнього ринку ЄС. Крім того, результативність економічних змін у та ефективність упровадження реформ в асоційованих країнах співвідноситься із зовнішньо - та внутрішньополітичною кон'юнктурою, а також моральною і політичною спроможністю представників національної влади впроваджувати нові економічні відносини й трансформувати провідні сектори економіки згідно з вимогами ЄС. Наразі співпраця з організацією у форматі запропонованих багатосторонніх економічних програм визначила для України, Грузії, Молдови та Азербайджану пріоритети співробітництва з ЄС за індивідуально розробленими проектами [3].

Так, Україна закликала ЄС ухвалити рішення про окремий формат відносин з асоційованими державами у рамках Східного партнерства, яке на думку України, потребує реформ, оскільки політика зближення України з ЄС не сприймається лише як структурування відносин з організацією. У форматі Східного партнерства, зазначається в коментарях українських урядовців, має бути виділений окремий формат асоційованих відносин із Україною, Грузією та Молдовою, щоб «диференціювати ці відносини у Східному партнерстві, оскільки ці держави відрізняються від взаємодії ЄС з Вірменією, Азербайджаном та Білоруссю». Відтак для асоційованих держав, підкреслюється урядовцями, потрібна нова стратегія ЄС, що доповнить Східне партнерство і зробить його більш сфокусованим на інтеграційних цілях для зазначених трьох країн.

Література:

- 1.Association agreements between the EU and Moldova, Georgia and Ukraine [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621833/EPRS_STU\(2018\)621833_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621833/EPRS_STU(2018)621833_EN.pdf)
- 2.European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/eastern-partnership_en
- 3.Eastern Partnership 2.0 – Upgrading the ambitions and impact on the neighborhood [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://ge.boell.org/en/2019/09/13/eastern-partnership-20-upgrading-ambitions-and-impact-neighborhood>
- 4.Київ просить ЄС про нову стратегію відносин для України, Молдови та Грузії [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2019/10/22/7229722/>